

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เป็นกวีร่วมสมัยที่เป็นที่รู้จักกันดีในแวดวงวรรณกรรม ตลอดระยะเวลายาวนานกว่าสามทศวรรษ เขาได้สร้างสรรค์ผลงานไว้มากมาย ซึ่งมีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง แต่งานเขียนประเภทร้อยแก้วนั้นไม่โดดเด่นเท่างานร้อยกรอง ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าผลงานที่ได้รับรางวัลต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นด้านร้อยกรองทั้งสิ้น นับตั้งแต่ อาทิตย์ถึงจันทร์ ได้รับรางวัลชมเชยพิเศษจากการประกวดวรรณกรรมของธนาคารกรุงเทพ ในปี พ.ศ.2516 ซึกม้าชมเมือง ได้รับรางวัลบทกวีดีเด่นจากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ในปี พ.ศ.2521 เพียงความเคลื่อนไหว ได้รับรางวัลซีไรต์ ในปี พ.ศ.2523 เพลงขลุ่ยผิว ได้รับรางวัลบทกวีดีเด่นจากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ในปี พ.ศ.2527 นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้คัดเลือกผลงานร้อยกรองอีกหลายเล่ม อาทิ คำหยาด น้ำสาลีสวย วาริตรียางค์ จีเอ ปั้งข้าวน้อย ลุงเต่าสิงต้อย ฯลฯ มาใช้เป็นหนังสือประกอบการเรียนอีกด้วย

เนาวรัตน์ไม่เพียงแต่จะมีความสามารถเลือกสรรภาษา ถ้อยคำ มาสร้างงานร้อยกรองได้อย่างไพเราะสละสลวย นุ่มนวลและอ่อนหวานเท่านั้น หากในงานร้อยกรองของเขา ยังเปี่ยมไปด้วยความคิดที่มีคุณค่ายิ่ง การสร้างงานวรรณกรรมไม่ว่าจะเป็นประเภทใดก็ตาม เพื่อให้ผลงานนั้น ๆ มีคุณค่าควรแก่ความสนใจ ผู้เขียนจึงไม่ควรคำนึงถึงการตกแต่งถ้อยคำให้งดงามเพียงอย่างเดียว แต่ควรหาให้แง่คิดที่น่าสนใจ หรือเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านบ้าง สมดังคำกล่าวอ้างที่ว่า

"โดยเหตุที่ผู้เขียนมิได้เขียนกลอนไว้เพื่ออ่านแต่เพียงผู้เดียว หากยังปรารถนาให้ผู้อื่นได้อ่านอีกด้วย ดังนั้นการตั้งจุดมุ่งหมายในการเขียนกลอนครั้งหนึ่ง ๆ จึงไม่ควรเป็นไปเพื่อ

สนองความต้องการของตนแต่ฝ่ายเดียว หรือเพียงระบายอารมณ์ของตนเองเท่านั้น แต่ยังคงต้องทำอะไรแก่ผู้อ่านบ้าง (ประทีป วาทิกทินกร และสิทธา พิณีจิวาดล 2526: 107)

เช่นเดียวกับคากล่าวอ้างของ อัมพร สุขเกษม ที่กล่าวถึงคุณค่าที่ได้จากการอ่านงานร้อยกรองไว้ว่า "บทร้อยกรองที่ดีย่อมมีความคิดที่ดีแทรกอยู่เสมอ การอ่านบทร้อยกรองทำให้ผู้อ่านทราบความคิดของผู้แต่ง การได้ทราบความคิดของผู้อื่นทำให้มีความคิดกว้างขวางขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อจิตใจของผู้อ่าน" (อัมพร สุขเกษม 2524: 4)

ประเด็นสำคัญในการศึกษางานร้อยกรองร่วมสมัย จึงสมควรที่จะศึกษาทั้งด้านความงาม และศึกษาสิ่งที่สะท้อนออกมาจากความคิดของกวีควบคู่ไปพร้อม ๆ กันด้วย ดังคากล่าวที่ว่า

ในปัจจุบันความงามของร้อยกรองย่ำความสำคัญของความคิด ความรู้สึกสะท้อนใจที่ผู้แต่งมีเจตนาสื่อสารไปยังผู้อ่านประการหนึ่ง และย่ำวิธีเสนอหรือวิธีถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก หรือทัศนคติต่าง ๆ นั้นอีกประการหนึ่ง ทั้งนี้แตกต่างไปจากอดีต คือก่อนที่จะได้รับอิทธิพลตะวันตก ซึ่งมักจะเน้นเรื่องกวีโวหาร เสียง และลีลาจังหวะมากกว่า (ประทีป วาทิกทินกร และ สิทธา พิณีจิวาดล 2525: 92)

เนาวรัตน์มีทัศนคติในการสร้างงานวรรณกรรมว่า "ชีวิตคนคือต้นฉบับที่แท้จริง" ดังนั้นผลงานร้อยกรองทุกชิ้นจึงมีรากฐานมาจากประสบการณ์ชีวิตในแต่ละช่วง และหล่อหลอมมาเป็นงานความคิด โดยสะท้อนผ่านงานวรรณกรรม ส่วนกวีจะสื่อสารความคิดได้เด่นชัดหรือลุ่มลึกเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้ภาษา ถ้อยคำเป็นสำคัญ ดังคากล่าวที่ว่า

สิ่งสำคัญประการสุดท้ายก็คือ ผู้แต่งร้อยกรองจะต้องนำความรู้ ความคิดหรือจินตนาการของตนแสดงออกมาให้ได้และในลักษณะที่งดงาม นั่นก็คือจะต้องรู้จักรูปแบบของร้อยกรองเป็นอย่างดี รู้จักเลือกประเด็นมาเขียน รู้จักสรรหาถ้อยคำมาใช้ให้เหมาะสมและมีความคิดริเริ่มที่จะแสดงความเป็นตัวของตนเองให้ปรากฏออกมาในบทร้อยกรองนั้น (ประทีป วาทิกทินกร และสิทธา พิณีจิวาดล: 94)

จากคากล่าวอย่างข้างต้น จึงเป็นเครื่องชี้ชัดให้เห็นว่าการสร้างงานร้อยกรอง เพื่อให้ได้ทั้งความงามและความคิด กวีจึงต้องพิถีพิถันเลือกสรรถ้อยคำมาสื่อความคิดให้ได้ชัดเจนที่สุด และตรงตามจุดประสงค์ที่ตนต้องการถ่ายทอดทัศนะ หรือจินตนาการให้ได้มากที่สุด

แม้ว่าเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ จะผลิตงานวรรณกรรมไว้เป็นจำนวนมาก แต่ผลสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีปริณิธานพนธ์ที่ศึกษาวิเคราะห์งานของเขาไว้เพียงเล่มเดียว มีชื่อว่า "วิเคราะห์งานวรรณกรรมร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์" ของ ประเมิน เชียงเถียร เป็นงานวิจัยตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งวิจัยไว้เมื่อ ปี พ.ศ.2522 โดยเสนอการวิเคราะห์ด้านจิตลักษ์ณ์ เนื้อหา รวมทั้งสุนทรียรสที่ปรากฏ เป็นงานวิจัยที่รวบรวมรายละเอียดไว้อย่างกว้าง ๆ

หากงานวิจัยฉบับนี้ เป็นการศึกษาสืลาการใช้ภาษา ถ้อยคำ ที่เป็นลักษณะเด่นเฉพาะของกวี เพื่อชี้ให้เห็นว่าภาษาที่กวีเลือกสรรมานำเสนอความคิดในแต่ละประเด็นนั้น สามารถสื่อความคิดได้ลุ่มลึก ชัดเจน รวมทั้งเหมาะสม กลมกลืนกับเนื้อหาหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจและซาบซึ้งในงานร้อยกรองของเนาวรัตน์ได้อย่างละเอียด ประณีต ยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายในการวิจัย

เพื่อศึกษาวิจณสึลาานวรรณกรรมร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ โดยศึกษาลักษณะเด่นของวิจณสึลาที่เลือกใช้ ว่าสามารถสื่อสารความคิดได้ลุ่มลึกหรือผลหรือไม่ และอย่างไร

สมมุติฐานในการวิจัย

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ มีวิจณสึลาที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ภาษาและถ้อยคำในงานร้อยกรองมีวรรณศิลป์ สามารถสะท้อนความคิด โดยผ่านกระบวนการทางจิตภาพ ได้อย่างละเอียด ชัดเจน

คานิยามเฉพาะศัพท์

"**วจนลีลา**" ในงานวิจัยฉบับนี้ ใช้ตรงกับคานิยามภาษาอังกฤษว่า "Style" หมายถึง "ท่วงท่าองในการแต่ง และเป็นลักษณะเฉพาะของผู้แต่งแต่ละคน ได้แก่การเลือกสรรคำ การใช้ประโยคแบบต่าง ๆ การใช้สำนวนโวหาร อุปมาอุปไมย การสร้างบรรยากาศ การใช้เสียง และลีลาจังหวะในบทร้อยกรอง"(กุหลาบ มัลลิกะมาส 2525: 182)และ "จนเป็นที่น่าสังเกตว่ากลายเป็น "แนวถนัด" ของผู้แต่งโดยเฉพาะ (กาญจนา นาคสกุล และคณะ 2521: 212)

"**ร้อยกรอง**" ใช้ตรงกับคานิยามภาษาอังกฤษว่า "Poetry" หมายถึง "ถ้อยคำ สำนวน ภาษา ที่เรียบเรียงขึ้นอย่างมีบัญญัติกฎเกณฑ์ หรือที่มักจะเรียกกันทั่วไปว่ามีฉันทลักษณ์ (กาญจนา นาคสกุล และคณะ 2521: 161)

"**ความคิด**" ใช้ตรงกับคานิยามภาษาอังกฤษว่า "Ideas" หมายถึงความคิด หรือทัศนะ การตระหนักรู้ที่กวีหรือผู้แต่งมีต่อชีวิต สังคม และสภาพต่าง ๆ อันเป็นธรรมชาติของโลกและมนุษย์

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะศึกษาจากงานร้อยกรองของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ที่ได้รับการพิมพ์รวมเล่ม จำนวนทั้งหมด 14 เล่ม สามารถลำดับปีที่พิมพ์ครั้งแรกได้ดังต่อไปนี้

1. คัพพาค (2502)
2. อาทิตย์ถึงจันทร์ (2516)
3. ชักม้าชมเมือง (2521)
4. เพียงความเคลื่อนไหว (2523)
5. เพลงขลุ่ยเหนือทุ่งข้าว (2523)
6. จารึก ร.ศ.๒๐๐ (2526)

7. เพลงขลุ่ยผิว (2527)
8. ประคำกรอง (2530)
9. วารีดุริยางค์ (2530)
10. ตากรุ่งเรื่องโพยม (2531)
11. ช่างคลองคันทายาว กระบวนที่ 1 (2533)
12. ช่างคลองคันทายาว กระบวนที่ 2 (2535)
13. มุมมอง (2535)
14. เขียนแผ่นดิน (2536)

วิธีดำเนินการศึกษา ค้นคว้า

ศึกษาด้วยวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และเสนอผลงานวิจัย ด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยมีขั้นตอนในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. รวบรวมผลงานของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. เก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลจากงานเขียนของกวี
3. วิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ทำให้เข้าใจงานศิลปะที่ปรากฏในร้อยกรองของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ว่ามีลักษณะเด่น สามารถสร้างจินตนาการ จินตภาพ สะท้อนความคิดได้อย่างเด่นชัด และเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยงานวรรณกรรมร้อยกรองของนักเขียนคนอื่น ๆ ต่อไป